

Biuro
Inicjatyw
Społecznych

ANALIZA POTRZEB ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH W GMINIE:

KRYNICA-ZDRÓJ

OPRACOWANIE PRZYGOTOWAŁ:
JAKUB WRÓBLEWSKI | KRAKÓW 2015 R.

SPIS TREŚCI

Cel badania	2 str.
Podsumowanie wyników	5 str.
Podsumowanie badań jakościowych	8 str.
Charakterystyka gminy	8 str.
Problemy gminy i jej mieszkańców	10 str.
Warunki życia młodzieży w gminie	12 str.
Motywacje i przyczyny braku aktywności młodzieży	14 str.
Sposoby aktywizacji młodzieży	18 str.
Działalność społeczna w gminie	21 str.
Potencjalne pola aktywności	24 str.
Podsumowanie badań ilościowych z przedstawicielami organizacji	25 str.
Historia i profil działalności	25 str.
Status prawny	26 str.
Adresaci oferty	27 str.
Zasoby materialne organizacji	29 str.
Udział w konsultacjach dokumentów	30 str.
Współpraca organizacji z otoczeniem	30 str.
Potrzeby szkoleniowe	32 str.
Preferowane sposoby komunikacji	33 str.
Spis tabel i wykresów	34 str.

CEL BADANIA

Celem przeprowadzonego badania była kompleksowa analiza potrzeb organizacji pozarządowych działających na terenie gminy Krynica-Zdrój. W badaniu skupiono szczególną uwagę na możliwościach aktywizacji społecznej młodzieży i zapewnieniu tej grupie przestrzeni do podejmowania oddolnych inicjatyw. Prezentowane opracowanie skupia się na kilku elementach składających się na spójny portret sektora pozarządowego na wskazanym terenie, a w szczególności na:

- charakterystyce działających organizacji (m.in. formie prawnej, profilu działalności, zasobach finansowych i ludzkich),
- opisie sieci współpracy obejmującej relacje wewnątrz III sektora jak i jego powiązania z instytucjami zewnętrznymi,
- określeniu deficytów kompetencyjnych liderów organizacji,
- charakterystyce obszarów potencjalnego rozwoju i zaangażowania organizacji pozarządowych,
- określeniu założeń partnerskiej kooperacji między władzami samorządowymi, a organizacjami pozarządowymi.

By osiągnąć te cele zastosowano triangulację metod badawczych poprzez równoległe wykorzystanie zarówno technik ilościowych (ankiety telefoniczne) jak i jakościowych (wywiady indywidualne i dyskusje grupowe).

Trzy wywiady pogłębione zostały przeprowadzone z osobami, które z uwagi na pełnione funkcje w strukturze administracyjnej samorządu posiadają wiedzę na temat działalności organizacji pozarządowych w gminie.

Nota metodologiczna

Indywidualny wywiad pogłębiony (*Individual Depth Interview*): jest to metoda badawcza polegająca na rozmowie dwóch osób, podczas której prowadzący usiłuje dotrzeć do informacji będących celem badania i pogłębić wiedzę na dany temat. Wywiad taki ma strukturę stosunkowo swobodną, to znaczy

mniej ważny jest sposób sformułowania pytań lub kolejność ich zadawania, a bardziej uzyskanie określonych informacji¹.

Dodatkowo odbyły się trzy dyskusje grupowe. W pierwszej dyskusji wzięli udział przedstawiciele aktywnej młodzieży zaangażowanej w działalność samorządów uczniowskich i organizacji pozarządowych, w drugiej nauczyciele pracujący na terenie gminy. Trzecia dyskusja odbyła się z udziałem rodziców uczniów w wieku gimnazjalnym i ponadgimnazjalnym.

Nota metodologiczna

FGI (*Focus Group Interview*): jest to technika eksploracyjna, która ze względu na swoje walory poznawcze jest często wykorzystywana zarówno w badaniach społecznych, jak i marketingowych. Zogniskowany wywiad grupowy (FGI) ma charakter moderowanej dyskusji z uczestnikami. Istotną zaletą fokusów, która zdecydowała o wyborze tej techniki była możliwość uzyskania dużej różnorodności opinii, poglądów i doświadczeń badanych w sytuacji w pewnym stopniu zbliżonej do naturalnej rozmowy znajomych, którzy spontanicznie wymieniają się poglądami.

Zasadniczymi cechami grup fokusowych, które sprawiają, że są one nieocenionym źródłem informacji są:

- efekt synergii: wspólna dyskusja pozwala na wygenerowanie większej liczby pomysłów, czy wniosków niż można by uzyskać poprzez oddzielne rozmowy z taką samą liczbą osób,
- efekt kuli śniegowej: komentarze części uczestników grupy wywołują repliki innych; pozwala to na zaangażowanie innych uczestników dyskusji,
- efekt stymulacji: grupa wyzwala większą motywację do dzielenia się swoimi opiniami,
- efekt bezpieczeństwa: uczestnicy grupy mają większe poczucie bezpieczeństwa, pozwala to na ujawnianie rzeczywistych motywów i opinii,
- efekt spontaniczności: wypowiedzi są bardziej naturalne.

Zarówno wywiady indywidualne jak i dyskusje grupowe miały formę swobodnej, choć opartej na scenariuszu, rozmowy koncentrującej się na pięciu obszarach: możliwościach rozwoju młodzieży, zaangażowania mieszkańców w działalność społeczną, funkcjonowania organizacji pozarządowych, brakach kompetencyjnych działaczy społecznych i oczekiwaniach dotyczących kooperacji między III sektorem, a władzami samorządowymi.

Dodatkowym źródłem informacji są wyniki ankiet telefonicznych przeprowadzonych z przedstawicielami organizacji pozarządowych funkcjonujących na terenie gminy.

Nota metodologiczna

CATI (*Computer Assisted Telephone Interviewing*): metoda badań społecznych polegająca na realizacji z respondentami ankiet drogą telefoniczną. Metoda posiada liczne zalety dzięki czemu jest szeroko

¹ „Badania marketingowe. Od teorii do praktyki” pod redakcją Dominiki Maison i Artura Nogi- Bogomilskiego, s. 5, GWP, Gdańsk 2007

wykorzystywana w badaniach. Prowadzenie wywiadów drogą telefoniczną umożliwia w stosunkowo krótkim czasie dotarcie do dużej liczby potencjalnych respondentów niezależnie od ich miejsca pracy czy zamieszkania. Zautomatyzowane skrypty ankiet znacząco ułatwiają pracę ankieterów skracając czas realizacji wywiadów.

Raport podzielony jest na trzy główne części:

- **Podsumowanie wyników:** spis najistotniejszych wniosków z badania.
- **Podsumowanie badań jakościowych:** opis przebiegu i wyników uzyskanych w trakcie wywiadów pogłębionych i grup fokusowych.
- **Podsumowanie badań ilościowych:** opis przebiegu i wyników telefonicznego badania ankietowego z przedstawicielami organizacji pozarządowych.

PODSUMOWANIE WYNIKÓW

Charakterystyka miejscowości:

- Krynica-Zdrój jest miejscowością o charakterze turystyczno-uzdrowiskowym. Długofalowa strategia rozwoju gminy kładzie nacisk na promocję Krynicy także jako ośrodka konferencyjnego.
- Zdaniem badanych turystyczny charakter miejscowości i fakt, że w polityce władz lokalnych ten element nabiera szczególnego znaczenia powoduje, że potrzeby mieszkańców schodzą na dalszy plan.
- Zauważalne jest proporcjonalnie większe zaangażowanie społeczne mieszkańców sołectw niż samej Krynicy.

Możliwości rozwoju i podejmowania aktywności przez młodzież:

- Zdaniem badanych władze gminy nie okazują dostatecznego zainteresowania potrzebom młodzieży.
- Wskazano na szczególne braki w ofercie dla nastolatków. O ile bowiem małe dzieci mają możliwość uczestnictwa w zajęciach oferowanych np. przez Centrum Kultury to już starsza młodzież wpada w swoistą „lukę” zwłaszcza jeśli nie ma środków lub czasu by dojeżdżać do najbliższego dużego miasta, czyli Nowego Sącza.
- W środowisku lokalnym można wskazać młode, pełne pasji i woli działania osoby, które jednak często nie są traktowane przez decydentów jako potencjalni partnerzy.
- Dorośli mieszkańcy (rodzice i nauczyciele) mają jasno określoną wizję zaangażowania społecznego młodzieży, która ich zdaniem powinna skupiać się na funkcjach „pomocniczych”, np. zbiórkach żywności w sklepach. Ten pogląd kontrastuje z opiniami młodych liderów, które wyrażają zainteresowanie także podejmowaniem samodzielnych inicjatyw wychodzących poza przyjęty standard aktywności.
- Brak jest szerokiej świadomości, że młodzi liderzy mogą kreować własne oddolne działania jeśli tylko zostaną stworzone warunki do takiej aktywności.

Współpraca między organizacjami pozarządowymi, a władzami samorządowymi:

- Działalność organizacji pozarządowych jest bardzo mocno powiązana ze wsparciem finansowym, logistycznym i przede wszystkim merytorycznym ze strony władz samorządowych. W przypadku niektórych organizacji oznacza to wręcz cedowanie części własnych obowiązków na urzędników (np. wypełnianie dokumentów).
- Zdaniem reprezentantów urzędu przedstawiciele części organizacji pozarządowych wykazują bardzo małą inicjatywę w samodzielnym poszukiwaniu informacji dotyczących formalno-prawnych aspektów działalności organizacji (w tym prowadzenia księgowości).

Potrzeby szkoleniowe organizacji pozarządowych:

- Sami przedstawiciele organizacji pozarządowych wskazali liczne obszary, w których chcieliby poszerzać swoje kompetencje. Najpopularniejsze tematy dotyczą: pozyskiwania środków i księgowości.
- Jak wykazały rozmowy brak umiejętności prowadzenia dokumentacji projektowej i rozliczania środków ze źródeł zewnętrznych (poza gminnych) stanowi czynnik zniechęcający do ubiegania się o takie wsparcie. Mając świadomość braków kompetencji i często negatywne doświadczenia z lat poprzednich, osoby odpowiadające za działalność organizacji pozarządowych nie podejmują wysiłku związanego z pozyskiwaniem środków chcąc tym samym uniknąć ryzyka popełnienia błędu przy rozliczaniu dotacji.
- Należy jednocześnie zauważyć, że podobna niechęć nie obejmuje pozyskiwania wsparcia finansowego z gminy. Można postawić tezę, że przyczyną tego stanu rzeczy jest wspomniany fakt przyzwyczajenia organizacji do wyręczania ich przez urzędników w wypełnianiu potrzebnych dokumentów związanych z dotacjami płynącymi z gminy.
- Opisany stan rzeczy ma swoje źródło w przekonaniu, iż taka praktyka jest normą. Przekonanie to jest dodatkowo cementowane przez obserwowaną roszczeniową postawę przedstawicieli organizacji pozarządowych, którzy najczęściej podejmują swoją społeczną aktywność pro publico bono i uznają, że obowiązkiem samorządu jest ich możliwe szerokie wspierania tak finansowe jak i merytoryczne.

Współpraca organizacji pozarządowych:

- Organizacje mają świadomość korzyści płynących ze współpracy z innymi organizacjami i wskazują najczęściej na: możliwość wymiany doświadczeń i budowania sieci kontaktów, dostępu do infrastruktury partnera, zwiększenia liczby zaangażowanych w projekt osób i tym samym poszerzenie potencjalnego pola działania.
- Zdecydowana większość respondentów reprezentujących organizacje zadeklarowało chęć współpracy z innymi organizacjami pozarządowymi.
- Zwraca uwagę zakotwiczenie wielu badanych w przekonaniu, że współpraca jest możliwa przede wszystkim między organizacjami realizującymi te same lub bardzo podobne działania.
- Wskazywany zakres współpracy dotyczył najczęściej realizacji konkretnych projektów nie zaś stałej kooperacji.

Pożądana forma kontaktu:

- Wszystkie z przebadanych organizacji wskazały kontakt mailowy jako najbardziej pożądaną formę komunikacji.

PODSUMOWANIE BADAŃ JAKOŚCIOWYCH

Podstawowe informacje o gminie:

Położenie: powiat nowosądecki

Krynica-Zdrój: gmina miejsko-wiejska

Ludność (2013 r.): 16991

Udział bezrobotnych zarejestrowanych w ogóle ludności w wieku produkcyjnym: 9,5%

Burmistrz Miasta Krynica-Zdrój: Dariusz Reško

Rada Miasta: 15 radnych, przewodnicząca: Małgorzata Półchłopek

CHARAKTERYSTYKA GMINY

Krynica-Zdrój jest gminą o charakterze turystyczno-uzdrowiskowym. Elementem niewątpliwie odróżniającym Krynice od innych miejscowości turystycznych na terenie południowej Małopolski jest ilość wydarzeń odbywających się na jej terenie. Przykładem jest choćby goszczące w Krynicy od 25 lat Forum Ekonomiczne. Poza Forum Krynica gości i organizuje także inne cykliczne wydarzenia jak m.in. coroczny Festiwal Kiepur. Dodatkowo władzom Krynicy udaje się do niej ściągać inne imprezy, jak finał konkursu Miss Polski, czy zeszłoroczne mistrzostwa świata juniorów i kadetów w Kick Boxing.

Ilość wydarzeń o tak zróżnicowanym charakterze wynika z faktu, że władze gminy odeszły od modelu zakładającego priorytetowy rozwój typowej turystyki uzdrowiskowej na rzecz pozycjonowania Krynica jako ośrodka rekreacyjno-konferencyjnego.

„udało się w tym okresie 10 lat troszeczkę wymodelować Krynice w kierunku klienta bardziej biznesowego, bardziej kongresowego, nastąpiło jakby takie odejście od tego profilu typowego lecznictwa uzdrowiskowego, lecznictwa finansowanego przez NFZ, no także zmienia się specyfika klienta (...) Czyli właśnie na tym polega ta istota żeby budować też pozycję Krynicy i jakby ściągać te różnego rodzaju imprezy po to żeby zapewnić tę bazę hotelarską w tym okresie poza sezonowym”

IDI.III

Zdaniem wielu rozmówców mieszkańcy Krynicy nie są szczególnie związani z samą miejscowością. Wśród możliwych źródeł tego stanu rzeczy należy wskazać fakt, że jest to stosunkowo młoda społeczność. Wielu dzisiejszych mieszkańców miasta to dzieci lub wnuki osób, które przyjechały do Krynicy w XX wieku, gdy intensywnie rozwijała się branża turystyczno-uzdrowska. Miejscowość nie ma więc spójnej i długotrwałej pamięci społecznej. Odnotować także należy, że w Krynicy od wielu lat rośnie liczba osób, które kupują w niej drugi dom lub mieszkanie w celach inwestycyjnych, bywając w mieście tylko przez część roku.

„Krynica w przeciwieństwie do innych miejscowości jest takim miastem, które się ciągle wietrzy, jest duży przemiał ludzi, to jest sytuacja taka, że np. sporo jest mieszkańców takich niepełno etatowych, mają tutaj domy, mają tutaj mieszkania czy inwestują np. swoje pieniądze jako drugie mieszkanie, więc to jest też masa tych ludzi i tu zawsze jakby była silna migracja w dwie strony”

IDI.III

Z punktu widzenia celu jakim jest budowa społeczeństwa obywatelskiego należy jednak skupić się na obserwacji, że wielu stałych mieszkańców czuje się w Krynicy obco. Rozbudowana infrastruktura turystyczna (zarówno sportowa jak uzdrowska), czy głośne medialnie wydarzenia (np. coroczne Forum Ekonomiczne) nie przekładają się korzystnie na warunki życia.

To zdystansowane podejście do miejscowości zauważalne jest także w relatywnie niewielkiej aktywności społecznej mieszkańców samej Krynicy. Zwrócono uwagę na kontrast w zaangażowaniu społecznym mieszkańców miasta i otaczających Krynicy sołectw, w których mniejsze i bardziej zżyte społeczności częściej podejmują oddolne działania nastawione na wspólny cel.

„Krynica nie, gmina tak, mieszkańcy wiosek bardziej. Krynicyzan, tych ludzi mieszkających stricte mieszkających w mieście ciężko do czegośkolwiek [zachęcić]”

IDI.II

„mi się tak wydaje, bo jest to kwestia też jakby mniejszej społeczności, tam w zasadzie się wszyscy znają i to jest też taka troska o swoją miejscowość, oni z tego żyją, te przedsiębiorstwa agroturystyczne są naprawdę na dobrym poziomie i tam dobre pieniądze na tym zarabiają”

IDI.III

Dla badanych życie w Krynicy ma oznaczać głównie: wyższe ceny, nasilony ruch uliczny (co biorąc pod uwagę topografię miasta sprzyja powstawaniu korków ulicznych i znacznym

trudnościom w parkowaniu), wzrost przestępczości w szczytach sezonu (szczególnie narkotykowej), trudną sytuację na rynku pracy (brak powstawania nowych miejsc pracy poza sektorem turystycznym) i okresowe ograniczenia w dostępie do wielu obiektów (zamykanych w czasie Forum Ekonomicznego i innych imprez). Takie opinie podzielali zarówno dorośli mieszkańcy jak też młodzież biorąca udział w badaniach.

„ogólnie to polega na tym, że Krynica jest nastawiona bardziej na (...) kuracjuszy. Jest to miasto uzdrowiskowe, więc wszystko jest robione pod kuracjuszy, a nie pod młodych ludzi”

Respondentka 2 (FGI I)

PROBLEMY GMINY I JEJ MIESZKAŃCÓW

Przedstawiciele samorządu zwrócili uwagę, że zagrożeniem dla planów rozwoju gminy jest fakt zmniejszania puli środków jakie gmina może przeznaczać na rozwój i inwestycje z uwagi na rosnącą liczbę zadań własnych jednostek samorządu terytorialnego.

„no zagrożenia to finanse, to może być takie zagrożenie typu makroekonomicznego (...) brak reform systemu finansowania jednostek samorządu terytorialnego, generalnie gmin, powiatów i województw, a szczególnie gmin (...) Mówiąc krótko: przekazywanie co raz to nowych zadań bez ich finansowania. Wystarczy wspomnieć o opiece społecznej, o oświacie”

IDI.III

Z punktu widzenia działalności samorządu istotne jest również, że o ile posiadanie statutu uzdrowiska to atut stanowiący przewagę konkurencyjną, to wiąże się również z określonymi w ustawie² ograniczeniami. Obostrzenia te dotyczą w szczególności działań w obrębie: ochrony środowiska, ładu przestrzennego i urbanistycznego (m.in. wymagana ilość terenów zielonych

w poszczególnych strefach chronionych), a także infrastruktury technicznej oraz uzdrowiskowej. Te uwarunkowania prawne narzucają samorządom w wielu obszarach ścisłe granice, które przekładają się też na codzienne życie mieszkańców.

² „Ustawa o lecznictwie uzdrowiskowym, uzdrowiskach i obszarach ochrony uzdrowiskowej oraz o gminach uzdrowiskowych” z dnia 28 lipca 2005 r. z późniejszymi zmianami

„jest to gmina uzdrowiskowa. Z tym też są związane pewne obostrzenia inwestycyjne. [Gmina] jest podzielona na strefy A, B, C. Praktycznie cała gmina, centrum Krynicy podlega [ochronie]. Jakakolwiek inwestycje podlegają uzgodnieniom konserwatorskim”

IDI.III

Zdaniem badanych turystyczny charakter miejscowości i fakt, że w polityce władz samorządowych ten element ma szczególne znaczenie powoduje, że potrzeby mieszkańców mogą schodzić na dalszy plan. W ich opinii gmina przykłada więcej starań do poprawy warunków wypoczynku turystów niż codziennego życia zwykłych mieszkańców. Należy jednak zaznaczyć, że opinie te wygłaszały osoby nie związane z branżą turystyczną, więc nie będące bezpośrednimi beneficjentami faktu, że obiektywnie Krynica umacnia swoją pozycję ośrodka konferencyjnego goszczącego głośne i prestiżowe wydarzenia.

„Czyli nie ma kogoś, kto mógłby to dla tych dzieci zorganizować. Jak ja słyszę czasami w Polsce dzieci wyjeżdżają na zimowiska, mają to zorganizowane (...) a nasze dzieci tu w Krynicy co mają zorganizowane? Niby jest dostęp do wszystkiego, w sensie no są te wyciągi, jest lodowisko, baseny, tam też, ale czy my mamy [możliwość korzystania]”

Respondent 2 (FGI.III)

Wśród innych problemów zwrócono uwagę na charakterystyczny dla miejscowości turystycznych cykliczny wzrost przestępczości zauważalny w okresach wzmożonego napływu turystów. Nie jest to jednak wzrost szczególnie uciążliwy, a sama Krynica jest oceniana raczej jako bezpieczne miasto.

„czasami zdarza mi się zapoznawać z kartami z pracy policji to wtedy rzeczywiście gdzieś to wychodzi, ale to jest [przestępczość] marginalnie i to też w takich okresach wzmożonego ruchu turystycznego”

IDI.II

Znacznie większym problemem jest odnotowywany odpływ z miejscowości młodych osób, któremu sprzyja homogeniczny rynek pracy. Oparta na turystyce struktura zatrudnienia zniechęca do powrotu po zakończonej edukacji tych młodych mieszkańców, którzy nie są zainteresowani pracą w tej branży.

„no właśnie to jest taka specyfika ponieważ społeczeństwo się na ogół starzeje no (...) i z młodymi ludźmi jest taka sytuacja iż większość z nich generalnie nie wraca”

IDI.I

„specyfika miejscowości turystyczno- czy uzdrowiskowo-turystycznej, że jest takie typowo monokulturowe zatrudnienie (...) tym naszym przemysłem no to są domy wczasowe, hotele,

pensjonaty. No więc jakby wiadomo, zrozumiałą sprawą jest, że jeżeli młodzi ludzie poszukują aktywności w obszarze finansów, bankowości, dziennikarstwa, czy innych obszarów zawodowych no to wiadomo, że z Krynicy emigrują”

IDI.III

Emigracja mieszkańców Krynicy ma także drugie oblicze. Są to czasowe zarobkowe wyjazdy osób już mających swoje rodziny. Często spotykanym modelem jest okresowa emigracja jednego z rodziców (najczęściej mężczyzny), który pracując w krajach zachodniej Europy utrzymuje rodzinę pozostającą w rodzinnej gminie. Trudno mierzalną, ale zauważalną przez pedagogów konsekwencją zjawiska euro-sieroctwa jest zmniejszająca się mobilizacja młodych osób do nauki. Ta redukcja zaangażowania jest widoczna zwłaszcza w przypadku uczniów, których rodzice nie mają wyższego wykształcenia, a dzięki często ciężkiej, fizycznej pracy ojców i mężów mogą cieszyć się wyższym statusem materialnym niż posiadający wyższe wykształcenie Kryniczanie pracujący na miejscu.

„Rodzice tych dzieci, bardzo często pochodzili w tych miejscowościach z dość ubogich rodzin, żyjących z rolnictwa, ewentualnie z jakiś prac sezonowych tutaj gdzieś w ośrodkach wypoczynkowych w Krynicy (...) ci rodzice nagle poczuli większe pieniądze i to się w tym momencie przekłada tak na dzieci. Dla tych dzieci nie ważne już jest wykształcenie. Oni mają w głowie „i tak pojedziemy za granicę i tam zarobimy pieniądze””

Respondent 1 (FGI.II)

WARUNKI ŻYCIA MŁODZIEŻY W GMINIE

Młodzi respondenci biorący udział w dyskusjach grupowych zwracali uwagę, że nie czują by miasto było przestrzenią dla nich. Istniejąca oferta rozwoju i rozrywki dla młodzieży jest zdaniem badanych skromna. Symptomatyczny jest fakt, że nawet organizowane w ostatnim czasie koncerty według badanych są organizowane z myślą o turystach, a mieszkańcy korzystają z nich niejako przy okazji.

„to był taki wielki szok dla wszystkich, że „co? Na pewno tutaj?”, sprawdzali wszyscy czy na pewno w Krynicy, w Pijalni, bo nigdy nic takiego się nie działo i zazwyczaj jest tak, że około godziny 18:00 Krynica po prostu umiera i nic się nie dzieje w ogóle”

Respondent 1 (FGI.I)

Badani zwrócili szczególną uwagę na brak szerokiej oferty zajęć dodatkowych umożliwiających rozwój pasji i zainteresowań młodym mieszkańcom. Zaznaczono jednocześnie, że oferta dla młodszych dzieci jest zadowalająca to nastolatkom mają znacznie mniejszy wachlarz możliwości i po osiągnięciu określonego wieku wpadają w swoistą lukę.

Należy wskazać na dwa aspekty tego problemu. Pierwszym z nich jest fakt, że oferta dedykowana bardzo młodym osobom (w wieku 8 – 12 lat) często z samej swojej natury jest nieatrakcyjna dla osób nastoletnich. Jednocześnie dla młodzieży w wieku adolescencji aspirującej do aktywności kojarzonych z dorosłością uczestnictwo w zajęciach typowo dziecięcych jest niepociągające właśnie z powodu chęci podejmowania bardziej odpowiedzialnych zadań pozwalających na większą dozę swobody (np. lekcje rysunku ustępują miejsca zajęciom fotograficznym, czy kursom programowania).

„wiadomo, że z wiekiem zmieniają się zainteresowania. No wiadomo że 17 latek nie będzie rysował, czy jakoś tam rzeźbił (...) są takie rzeczy [oferta dla dzieci]. Tylko tam chodzą tacy młodzi, taka podstawówka”

Respondent 2 (FGI.I)

Niepokojący jest fakt, że nastoletni respondenci podkreślali, że w ich opinii faworyzowaną przez samorząd grupą są seniorzy. Niezależnie od realnych podstaw takiej oceny sytuacji, fakt że młodzież ją w taki sposób interpretuje jest potencjalnym źródłem antagonizmu między tymi grupami, które mogłyby ze sobą współpracować na wielu polach (m.in. poprzez wymiany międzypokoleniowe).

„na przykład jest to Małopolskie TV i w sumie nie ma nic o młodzieży. Cały czas są tylko jakieś występy seniorów”

Respondent 4 (FGI.I)

„znaczy się, po pierwsze jest ich więcej, bo właśnie młodzi ludzie wyjeżdżają. No i jeżeli Urząd twierdzi, że seniorów jest więcej to robi coś dla seniorów”

Respondent 2 (FGI.I)

Istniejąca oferta nie jest w pełni dostępna dla wszystkich potencjalnie zainteresowanych. Skorzystanie z niej, zdaniem respondentów, wiąże się bowiem z dwoma ograniczeniami: koniecznością finansowego zaangażowania rodziców (np. poprzez kupno instrumentów) i dojazdów co bywa problematyczne z uwagi na ograniczoną siatkę połączeń (w przypadku dzieci z okolicznych sołectw).

„ale to jest Krynica. Ludzie, którzy mają na miejscu [ofertę zajęć pozalekcyjnych], a jeśli na przykład młody człowiek w wieku 13-14 lat ma dojechać z Czynnej, z Piorunki gdzie nie dojeżdża żaden autobus, dwa razy dziennie. Ja rozumiem, że może rodzic dowieźć, tylko nie zawsze ma czas”

Respondent 1 (FGI.II)

Zdecydowanie zbyt daleko idące byłoby jednak stwierdzenie, że krynicka młodzież nie ma żadnych możliwości spędzania w kreatywny sposób czasu po zakończeniu lekcji. Trzeba bowiem zauważyć, że jak wskazali badani, bardzo często to sami młodzi ludzie nie chcą korzystać z istniejących możliwości oferowanych choćby przez szkoły.

„ja jestem też opiekunem samorządu, więc często też były organizowane jakieś lekcje popołudniowe czy jakieś właśnie takie zajęcia, czy jakieś gry planszowe, jakieś wspólne oglądanie filmów. No to jak na całą szkołę przychodziło 20 osób to było super.”

Respondent 4 (FGI.II)

MOTYWACJE I PRZYCZYNY BRAKU AKTYWNOŚCI MŁODZIEŻY

Analizując motywy skłaniające młodzież do aktywności społecznej jak też przyczyny braku zaangażowania należy wyjść od stwierdzenia, że zdaniem badanych nie ma związku między pochodzeniem społecznym młodzieży i szkolnymi ocenami, a aktywnością społeczną. Zarówno młodzież jak i nauczyciele byli zdania, że aktywne jednostki pochodzą z różnych środowisk i należą do różnych grup uczniów: zarówno dobrych jak i nie osiągających szczególnych sukcesów w nauce. Źródeł motywacji i przyczyn braku aktywności należy więc poszukiwać w innych obszarach.

„Różnie. Czasem są to uczniowie [zaangażowani w działalność społeczną], którzy dobrze się uczą i są chętni, a czasem tacy, którym nie za bardzo im ta nauka wychodzi, ale są świetni właśnie w takich [działaniach społecznych], angażują się społecznie”

Respondent 4 (FGI.II)

Sami młodzi liderzy wskazywali dwa rodzaje czynników skłaniających ich do działania. Pierwszym z nich jest po prostu przyjemność płynąca z aktywności i zaangażowania w organizację różnego rodzaju wydarzeń czy projektów.

„i może chęć takich wspomnień, po prostu tworzenia”

Respondent 1 (FGI.I)

Drugi rodzaj motywacji jest związany z pewnego rodzaju wrażliwością społeczną nie pozwalającą przejść obojętnie obok szeroko rozumianego zła.

„ale też zależy od wrażliwości człowieka, bo ja jak sobie pomyślę, że ja mam fajnie, bo mogę iść tu czy tu, czy mama mi da na to, na to, a niektórzy nie mogą sobie na to pozwolić, bo nie zapłacą na przykład rachunków i to mnie tak [porusza], że mogę pomóc, że ja mam dużo, ale żeby dać też z tego komuś innemu, po prostu”

Respondent 1 (FGI.I)

To chęć zmiany konkretnego fragmentu rzeczywistości mobilizuje ich do działania, mimo że nie zawsze spotyka się to z pozytywnym odbiorem otoczenia. Młodzi respondenci wyrazili opinię, że często fakt ich zaangażowania spotyka się z niezrozumieniem lub wręcz drwinami ze strony kolegów i koleżanek.

„ale też jest nieraz takie „chce ci się?” (...) także, nie chce im się po prostu, oni wolą posiedzieć przed komputerem, niż zrobić coś ponad to”

Respondent 2 (FGI.I)

Co ciekawe zdaniem młodych liderów ich praca bywa także sceptycznie odbierana przez nauczycieli, w szczególności tych, którzy sami nie mają podobnych doświadczeń lub w swojej pracy nie mieli okazji zetknąć się z realiami pracy samorządu uczniowskiego lub innych organizacji kanalizujących różne rodzaje aktywności młodzieży (np. klubów sportowych, czy organizacji harcerskich).

„Część nauczycieli na przykład popiera [aktywność społeczną uczniów], albo sami na przykład w tym siedzą i wiedzą, że to nie jest takie łatwe, a na przykład część twierdzi „a po co?”, „a na co?” (...) Więc to jest naprawdę bardzo różnie”

Respondent 3 (FGI.I)

Należy jednak podkreślić, że zdystansowana postawa niektórych pedagogów może mieć swoje źródło w fakcie, że część uczniów wykorzystuje okresowe akcje (np. zbiórki w sklepach) do unikania lekcji. Nie wynika to więc z autentycznej woli poświęcenia czasu danej sprawie, a jedynie chęci przełamania szkolnej rutyny. Wskazuje na to obserwacja pedagogów, że szczególnym powodzeniem cieszą się te działania, które można podejmować w trakcie trwania lekcji.

„tak, oni zrobią wszystko w ramach lekcji. To znaczy, no jest tam grupka, powiedzmy 5 osób, które chętnie [angażują się] zawsze we wszystko, ale to jest 5 osób na całą szkołę i to są cały czas te same osoby. Także w ramach lekcji bardzo chętnie, natomiast poza, no już trochę gorzej”

Respondent 4 (FGI.II)

Dorośli respondenci biorący udział w badaniu wyrazili opinię, że na ograniczone zainteresowanie młodzieży działalnością społeczną może mieć wpływ duża aktywność młodego pokolenia w internecie.

Należy jednak uznać, że ta diagnoza opisuje co najwyżej część rzeczywistości. Przede wszystkim ukryte jest w niej założenie, że młodzi ludzie zaprzestali aktywności towarzyskiej, czy kontaktów społecznych, które przegrały z bliżej niesprecyzowanym i niezrozumiałym dla części pedagogów „siedzeniem w internecie”.

W istocie jednak młode pokolenie zmieniło jedynie przestrzeń i formę podejmowania interakcji z otoczeniem. Oczywiście należy pamiętać o negatywnych konsekwencjach tego procesu (m.in. ryzyku spłykania relacji, czy ubożenia języka) trudno go jednak obwiniać o wyłączony wpływ na postawy i zachowania młodych osób.

„tak, ja właśnie obserwuję na przerwach. Wszedł Internet, wszedł ten Facebook i nawet jak jest 20 minutowa przerwa to oni nawet, proszę mi wierzyć, oni nie rozmawiają ze sobą tylko siedzą przed salą z telefonami i gapią się w te telefony”

Respondent 4 (FGI.II)

Oczywiście spłykanie i uproszczenie kontaktów może przekładać się negatywnie na rozwój wrażliwości społecznej (która jak wskazano jest ważnym motywatorem), ale przyczyny bierności wydają się bardziej złożone. Tym bardziej, że jak wykazały rozmowy, osoby zainteresowane działalnością społeczną wykorzystują internet właśnie do usprawniania swoich działań. Narzędzia komunikacji elektronicznej są więc jedynie instrumentami, które w zależności od potrzeb użytkownika można wykorzystywać w różnych celach, także tych związanych

z aktywnością społeczną.

„no myślę, że w tych czasach to zawsze Internet i zawsze się coś znajdzie, żeby coś (...) to już człowiek jest zawsze taki zaradny, że coś zawsze sprawdzi. Nieraz człowiek woli sobie sięść i coś sprawdzić samemu, niż kogoś się zapytać”

Respondent 3 (FGI.I)

Można zatem zaryzykować tezę odwrotną, mówiącą że to brak umiejętności korzystania z nowoczesnych technologii przez dojrzałe pokolenia separuje je od młodszych generacji stanowiąc barierę w interakcji z młodzieżą i tym samym niekiedy hamując jej inicjatywy.

„nawet jak pisałyśmy maila i chciałyśmy się dowiedzieć o szkolną wycieczkę to jeszcze nie dostałyśmy z PTTK odpowiedzi (śmiech)”

Respondent 3 (FGI.I)

Odnotować należy natomiast fakt, że wiele młodych osób jest w znacznym stopniu obciążona dodatkowymi pozaszkolnymi obowiązkami, które nie pozostawiają czasu na dodatkową aktywność.

„oni [młodzi ludzie] kończą zajęcia o 14-15 po południu, to zazwyczaj rodzice już w ich przyszłość inwestują dając możliwość jakiś prywatnych lekcji angielskiego, albo trzeba się podciągnąć z matmy, bo tu już egzamin, bo tu już szkoła średnia, więc też nie do końca oni mogą tutaj uczestniczyć w tych dodatkowych [aktywnościach]”

Respondent 3 (FGI.II)

Z kolei ta część młodzieży, której rodzice nie są w stanie zapewnić wielu zajęć dodatkowych, niekiedy nie może skorzystać z dostępnej publicznej oferty z powodu braku dostatecznej liczby połączeń komunikacyjnych umożliwiającej dojazd do domu w godzinach wieczornych.

„jak kończą niektórzy o 16:00 no to tak ciężko, żeby został ktoś dłużej, bo u nas nawet z Nawojowej dojeżdżają do szkoły”

Respondent 4 (FGI.I)

Oczywiście same szkoły również realizują programy mające aktywizacyjne założenia. Warto jednak przywołać opinie niektórych nauczycieli stwierdzających, że takie zajęcia mimo słusznego celu przynoszą niekiedy odwrotny skutek. Są one bowiem przez uczniów odbierane jako kolejny przymus, a nie przestrzeń do podejmowania swobodnych inicjatyw wynikających z przekonania o słuszności jakiegoś działania (np. zbiórki karmy na rzecz schroniska, czy zużytych baterii celem przekazania ich do utylizacji).

„jest słowo „obowiązek” i to już odrzuca. Oni jak słyszą „obowiązek” no to koniec (...) i tak naprawdę tam jest takie piękne założenie, że oni wychodzą z inicjatywą, oni proponują projekt to się naprawdę nie ma nijak do rzeczywistości”

Respondent 3 (FGI.II)

Zdaniem młodych liderów najskuteczniejszym motywatorem zachęcającym młodzież do aktywności są one same i im podobne osoby. W ich opinii najskuteczniejszymi ambasadorami konkretnych organizacji, czy nawet pojedynczych projektów są sami młodzi ludzie, którzy mają mieć znacznie większą moc oddziaływania na grupę rówieśniczą niż jakiegokolwiek zachęty płynące od osób dorosłych.

„Respondentka 2: właśnie, osoby zewnętrznie nie działają

Respondentka 3: ale jak sami między sobą tak sobie rozmawiamy, no to najprędzej [można zachęcić rówieśnika do aktywności]”

FGI.I

Dlatego tak ważne jest tworzenie warunków do możliwej szerokiej i swobodnej działalności osób już aktywnych. To bowiem młodzi liderzy mają realną szansę by swoim spontanicznym zaangażowaniem w naturalny sposób mobilizować bierną resztę.

Należy także wspomnieć, że przedstawiciele oświaty mają poczucie, że zarówno oni jak i młodzież są traktowani instrumentalnie przez środowiska mogące wspierać aktywność młodych osób. Zarzut ten dotyczył zarówno władz samorządowych, organizacji pozarządowych działających w Krynicy jak też NGO-sów spoza gminy.

„czasem szkoły są traktowane według mnie przedmiotowo. Tylko i wyłącznie. Podam przykład: Forum Ekonomiczne, my tam nie możemy się reklamować jako szkoła, która działa w środowisku. Tylko po co jesteśmy? Po to, żeby nasza młodzież, czy osoby wybitnie uzdolnione językowo za darmo harowały”

Respondent 5 (FGI.II)

„organizacje na nas jakoś to zrzucają. Przychodzi informacja, taka i taka „zróbmy sobie coś”, „będzie organizowane jakieś coś”, „wy to przeprowadźcie”. Niechże, ktoś z tych organizacji [pozarządowych] przyjdzie, powie na czym to dokładnie polega, bo my dostajemy suchą informację i tyle wiemy”

Respondent 1 (FGI.II)

„brakło im seniorów to się podparli dziećmi. Moja córka brała udział [w imprezie]. Ja mówię: Paulinka i co to jest? Ona odpowiada: Mamo, tam są Panie z trzeciego wieku i brakło im tam diabłka, aniołka [w trakcie jasełek] i po prostu jako wolontariat”

Respondent 4 (FGI.III)

SPOSÓB AKTYWIZACJI MŁODZIEŻY

W obliczu opisanych faktów należy stwierdzić, że budowanie przestrzeni do możliwej samodzielnej i niezależnej aktywności staje się warunkiem *sine qua non* tworzenia fundamentów społeczeństwa obywatelskiego opartego na zaangażowaniu młodych mieszkańców Krynicy.

Naturalnym polem pozwalającym podejmować pierwsze samodzielne działania nawet najmłodszym dzieciom są samorzady szkolne. Pedagodzy współpracujący z samorządami zwrócić jednak uwagę na często jego odtwórcze działania i brak nowych pomysłów kolejnych roczników uczniów. Zadaniem badanych osoby zaangażowane w prace tego ciała często nie wykazują inicjatywy i de facto odtwarzają aktywności podejmowane przez poprzedników w latach wcześniejszych.

„ja zawsze jak mam Samorząd i się na przykład zmienia Samorząd to powiedzmy, że w październiku jest to pierwsze spotkanie Samorządu i oni już co roku dostają kartki ja mówię „Napiszcie własne pomysły”. No i z roku na rok to jest dramat, jak te kartki wracają, no to jest dyskoteka”

Respondent 4 (FGI.II)

Należy zadać pytanie na ile ten model jest efektem braku kreatywności, a na ile świadomości ograniczeń i dopasowaniem pomysłów do istniejących ram. Jak bowiem wskazywali badani samorzady mają realnie bardzo ograniczone możliwości, choćby w obszarze gromadzenia środków finansowych.

„my nie możemy nic zrobić. Ja byłem też dwa razy opiekunem Samorządu i nic. Możemy założyć stowarzyszenie przy szkole, która będzie działała jako organizacja, która może gromadzić jakieś środki, bo prawnie Samorząd nie jest żadną instytucją”

Respondent (FGI.II)

Przykładowy brak prerogatywy posiadania samodzielnego budżetu implikuje cały szereg ograniczeń wpływających na formę i zakres podejmowanych działań. Jak wskazali badani niekiedy przeszkodą jest nawet wydrukowanie potrzebnych materiałów.

„no nie ma nic, nie ma pisaków głupich, nie ma kartek, nie ma na to po prostu funduszy, a to jest podstawa, bo oni mogą mieć różne pomysły. Oni naprawdę w tej szkole ponadgimnazjalnej działają, natomiast nie mamy na to środków też”

Respondent 5 (FGI.II)

W opinii młodych liderów społecznych barierą bywa także sceptycyzm dorosłych, którzy zdaniem respondentów, niekiedy nie traktują ich poważnie.

„nie wszyscy młodych traktują, tak poważnie”

Respondent 2 (FGI.I)

Warto jednak zauważyć, że reakcje, które młodzież odbiera jako brak poważnego traktowania mogą niekiedy wynikać także z faktu posiadania przez decydentów świadomości ograniczeń prawnych, o których młodzi ludzie nie mają wiedzy.

„w tej chwili jest tak wszystko obwarowane tymi przepisami, że oni praktycznie sami nic nie mogą [zorganizować]. Nawet wyjść ze szkoły dziecko nie może, ciągle musi być zgoda”

Respondent 1 (FGI.III)

Niepokojące jest natomiast, że zdaniem młodych liderów taki odbiór ich pomysłów jest wynikiem faktu, że dorośli patrzą na młodzież przez pryzmat tych młodych osób, które są widoczne w przestrzeni publicznej w negatywnym kontekście (np. pijąc alkohol lub paląc papierosy).

„to znaczy też, np. po Krynicy bardziej widać tę młodzież, która pije, pali (...) i oni patrzą w sumie tylko na nich, bo no ci inni siedzą w domu, albo ze znajomymi, no nie pokazują się”

Respondent 4 (FGI.I)

Zdaniem młodych respondentów w gminie potrzebna jest platforma umożliwiająca dialog między decydentami, a młodymi osobami chcącymi działać w sferze publicznej. Zaproponowano dwa możliwe rozwiązania. Pierwsze z nich miało by formę Młodzieżowej Rady Gminy będącej przestrzenią do wypowiedzi i dialogu reprezentantów wielu młodzieżowych środowisk.

„Respondentka 2: no na przykład stworzyć taką Radę Młodych w Urzędzie.

Respondentka 1: to jest właśnie fajny pomysł, żeby dawać coś młodym (...) żeby wiedzieć co się dzieje w Urzędzie i mieścić jakie są plany, czy żeby właśnie młodzież miała też coś do powiedzenia”

FGI.I

Druga propozycja jest skromniejsza, ale także odpowiada na potrzebę wysłuchania i rozmowy z przedstawicielami samorządu. Zaproponowano bowiem wyznaczenie pełnomocnika ds. kontaktu z młodzieżą, który pełniłby funkcję pośrednika między liderami społecznymi, a wciąż obcym dla nich światem dorosłych decydentów.

„no właśnie osoba wyznaczona przez Urząd do kontaktów z młodymi ludźmi (...) no bo jest też potrzebna osoba wykwalifikowana, no bo młodzi nie mają jeszcze aż takiej dużej wiedzy, jak to

organizować, jak to działa. Potrzebna jest osoba wykwalifikowana, która wie jak to zrobić i zna wszystkie procedury”

Respondent 2 (FGI.I)

Pomysł utworzenie Młodzieżowej Rady Gminy został także entuzjastycznie przyjęty przez nauczycieli, których zdaniem taka instytucja pozwalałaby młodym osobom zapoznać z działalnością urzędu i jednocześnie dawała poczucie posiadania wpływu na ważne dla nich rzeczy budując tym samym świadomość obywatelską.

„ale przecież w Gorlicach moja koleżanka w gimnazjum prowadzi uczniów, którzy biorą udział w tej Młodzieżowej Radzie Miasta i to jest super. W gimnazjum!”

Respondent 4 (FGI.II)

Młodzi liderzy wyrazili także opinię, że innym potencjalnym sposobem aktywizacji ich rówieśników byłyby targi wolontariatu, które byłyby okazją do prezentacji istniejących organizacji. Jak bowiem wskazywano często nawet zmotywowana młodzież nie wie w jaki sposób może się angażować.

„też takie Targi Wolontariatu, gdzie prezentowane są instytucje, które zajmują się wolontariatem i wtedy młode osoby mogą się zaangażować”

Respondent 2 (FGI.I)

DZIAŁALNOŚĆ SPOŁECZNA W GMINIE

Według badanych w Krynicy działa wiele organizacji pozarządowych podejmujących aktywności na różnych polach. Szczególną uwagę warto zwrócić na: dynamiczne środowiska seniorów, Krynicką Organizację Turystyczną, liczne kluby sportowe, a także dwie organizacje zajmujące się współpracą z miastami partnerskimi Krynicy: Bad Sooden-Allendorf (Niemcy) i Chmielnikiem (Ukraina).

Z przeprowadzonych badań wynika, że gmina oferuje organizacjom szeroką pomoc zarówno finansową, jak też merytoryczną i logistyczną. Wsparcie finansowe opiera się na zlecaniu zadań publicznych, ale także okazjnym kupowaniu określonych usług od organizacji.

„choćby przez pożytek publiczny w dziedzinie sportu, kultury w drodze konkursu (...) tzn. generalnie jest to propozycja współorganizacji, ewentualnie zakupienia usługi na dany rodzaj [działania]... głównie dotyczy sportu bądź kultury (...) organizacja chce zrobić mały koncert, a już

jest po konkursie no to zdarza nam się kupić wystawę, czy koncert od organizacji w oparciu o zamówienie publiczne”

IDI.I

Z punktu widzenia mniejszych organizacji bardzo istotne jest także wsparcie logistyczne bez którego znacznie trudniej byłoby im realizować określone działania.

„to takie kwestie logistyczne, pomoc przy organizacji np. wizyty gości to włączymy się. Czasem też jakieś pieniądze dajemy, czy jakby płacimy za pewne elementy”

IDI.III

„nie mają możliwości wydruku, przychodzą tutaj [do urzędu] i dostają to. Jakies gadzety na zasadzie takich souvenirów. No takie wsparcie jest bardzo ważne mi się wydaje (...) krzesła, stoły, scena, nagłośnienie”

IDI.I

Kluczowe wydaje się jednak wsparcie merytoryczne bowiem w tym obszarze zauważalne są największe deficyty, które przekładają się także na umiejętność pozyskiwania źródeł finansowania niezbędnego do prowadzenia działalności. Respondenci zwrócili uwagę na braki w kompetencjach osób odpowiedzialnych za funkcjonowanie organizacji także w obszarach: prawo, umiejętność poszukiwania innych niż gminne źródeł finansowania i księgowości.

„gro tych organizacji pozakładało się, bo mieli jakiś tam wspólny cel ale nie bardzo rozumieją na czym polega organizacja pozarządowa, a jest to jakaś odpowiedzialność społeczna, praca na rzecz lokalnej społeczności (...) i stąd też wynika, że oni niejednokrotnie nie wiedzą jakie mają prawa ale jakie też mają obowiązki”

IDI.I

„oni [działacze społeczni] są można powiedzieć bardzo słabi w ofertach, sprawozdaniach, kosztorysach, no nie chcą powiedzieć, że tutaj większość rzeczy się robi za nich”

IDI.I

To jak ważną funkcję w działalności organizacji pozarządowych pełni pomoc samorządu wskazują choćby przykłady organizacji, które nie mogąc poradzić sobie z kwestiami formalnymi rezygnowały ze starania się o dotacje chcąc uniknąć konieczności tworzenia odpowiedniej dokumentacji.

„dwa kluby zrezygnowały właśnie przez [trudności formalne] powiedział trener, że po prostu nie ma kto mu tego zrobić [przygotować dokumentacji projektowej], bo jeżeli on to zleci na zewnątrz komuś to musi zapłacić. Dotacja jest niska, więc jak on będzie musiał zatrudnić kogoś kto będzie mu robić tę część papierkową i księgową no to już mu tak naprawdę niewiele zostanie”

IDI.I

Brak samodzielności przy jednoczesnym długoletnim nieformalnym wsparciu ze strony administracji samorządowej skutkuje pojawianiem się postaw roszczeniowych części liderów. Respondenci wyrazili opinię, że przedstawiciele niektórych z organizacji stoją na stanowisku, że szeroka pomoc merytoryczna należy się organizacjom niejako w rekompensacie za podejmowane działania.

„Współpracujemy jak najbardziej, ale nam by się marzyła taka współpraca na szerszą skalę, a jednocześnie żeby oni byli świadomi tego, że my im chcemy pomóc, bo teraz to wygląda tak, że oni dużo od nas chcą, a niewiele jakby dając, prawda”

IDI.II

Ważnym komponentem tej postawy jest przekonanie, że samorząd jest instytucją do której obowiązków leży prawna i księgowo obsługa osób zaangażowanych w nieprzynoszącą im dochodu pracę społeczną.

„oni w dużej mierze robią to społecznie, bezpłatnie, gdzieś poza pracą zawodową i jeżeli oni jeszcze mają się uczyć, mają spędzać gro czasu przy czymś czego nie umieją, nie lubią i jeszcze bez wynagrodzenia no to się buntują”

IDI.I

Taka postawa przekłada się również na brak chęci niektórych z działaczy społecznych do poszerzania swoich kompetencji i tym samym usamodzielniania. Elementem mogącym stanowić fundament przyszłej partnerskiej kooperacji jest świadomość konieczności zachowania symetrii i równowagi w relacjach tych obu stron.

„generalnie chcielibyśmy zorganizować również spotkania żeby uświadomić organizacjom pozarządowym, że należałoby współpracować, że ta współpraca powinna być obustronna, nie tak, że: no dobra my coś zrobimy, ale wy nam dajcie. Tylko żeby była ta świadomość, że jeżeli oni od nas żądają: „dajcie!”, to też musimy od nich wymagać i prawidłowych rozliczeń dotacji i przy kontroli wymagamy, żeby rzeczywiście zadanie było zrobione tak jak jest w ofercie”

IDI.II

Należy bowiem podkreślić, że z wypowiedzi przedstawicieli samorządu wynika, iż traktują III sektor jako bardzo ważny element krajobrazu gminy, który w istotnym stopniu przyczynia się do jej rozwoju.

„my widzimy, że gro tych organizacji pozarządowych robi, mówiąc wprost, kawał dobrej roboty i życzylibyśmy sobie tego żeby oni nadal tak funkcjonowali jak funkcjonują”

IDI.II

Tak jak analizując potencjalne sposoby aktywizacji młodzieży wskazano na możliwość wykorzystania pozytywnych wzorców upowszechnianych przez samych młodych liderów tak zacytnem oczekiwanej zmiany postaw dorosłych liderów mogą być przykłady sukcesów organizacji pozarządowych, którym np. skutecznie udaje się pozyskiwać partnerów lub znaczące środki z innych niż gmina źródeł.

„myślę, że tutaj brakuje takiego wzorca, że jak powiedzmy jedna organizacja z dziedziny sportu, jedna z turystyki, jedna z kultury, zrobi coś dużego i spektakularnego to inni to zobaczą i to będzie najlepsza nauka i najlepsza motywacja”

IDI.I

POTENCJALNE POLA AKTYWNOŚCI

Wśród działań, na których potrzebę podjęcia ze strony organizacji pozarządowych zwrócili uwagę reprezentanci samorządu, znalazły aktywności skierowane do dzieci i młodzieży szczególnie w aspekcie edukacyjnym i sportowym.

„na pewno oczekiwałabym większej jakości szkolenia właściwie w każdej dyscyplinie [sportu], na którą jest zapotrzebowanie. No na pewno marzeniem jest żeby ten wątek edukacyjny w kontekście chociażby Erasmusa [został rozwinięty] (...) Bardzo chciałabym żeby młodzież miała, żeby młodzież mogła korzystać z tych szans, które im daje chociażby Unia Europejska, żeby już na etapie gimnazjów, liceum mieli tę wiedzę, że mogą z tych programów korzystać”

IDI.I

Zasygnalizowano także brak organizacji, które podejmowałyby aktywności w obszarze opieki i pomocy społecznej.

„nie ma takiej organizacji społecznej, która byłaby nastawiona właśnie stricte na społeczeństwo, na opiekę społeczną”

IDI.II

Władze są także zainteresowane szerokim włączeniem organizacji w proces tworzenia dokumentów strategicznych. Przedstawiciele samorządu wierzą w celowość takiego otwarcia, które sprzyja pozyskaniu opinii różnych środowisk i tym samym buduje szerokie społeczne poparcie wokół kierunku rozwoju gminy. Jak jednak zwrócili uwagę badani często nie spotykają się z zainteresowaniem ze strony reprezentantów organizacji pozarządowych.

„to wygląda tak, że my wysyłamy informacje, ale nie mamy informacji zwrotnej. Byłam na spotkaniu gdzie państwo mówili tam z niektórymi organizacjami, że nie dostają informacji itd., ja mogę powiedzieć, że nie jest to prawdą ponieważ od nas wychodzą informacje i nie ma informacji zwrotnej”

IDI.II

„chcielibyśmy, chcielibyśmy dlatego, że to jest tak, że później niejedna z organizacji ma pretensje. W momencie jak my byśmy ich wciągnęli w tworzenie np. programów współpracy, no to jakby [można argumentować w dyskusjach z III sektorem] „mieliście prawo głosu”. Zresztą zawsze mają prawo głosu. To jest tak, że te konsultacje społeczne są obowiązkowe, ale no nie mamy zwrotu, kompletnie żadnej informacji zwrotnej [ze strony organizacji pozarządowych]”

IDI.II

PODSUMOWANIE BADAŃ ILOŚCIOWYCH Z PRZEDSTAWICIELAMI ORGANIZACJI

HISTORIA I PROFIL DZIAŁALNOŚCI

Rok powstania	Liczba organizacji
2015	1
2013	2
2012	1
2011	2
2008	2
2006	1
2002	2
2001	1
1994	1
1924	1

Tabela 1

Większość przebadanych organizacji powstała w ostatnich 15 latach. Organizacją mającą zdecydowanie dłuższą historię jest powstałe w 1924 roku Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze.

Organizacje różnią się pod względem pól działalności. Najczęściej jednak skupiają się na obszarach: sportu, kultury i sztuki.

Obszar działalności	Liczba organizacji
Sport, turystyka, rekreacja, hobby	10

Wskazano także na działania związane ściśle z rozwojem oferty turystycznej:

Kultura i sztuka	7
Edukacja i wychowanie	5
Rozwój lokalny w wymiarze społecznym i materialnym	5
Ochrona środowiska	5
Badania naukowe	4
Ochrona zdrowia	4
Prawo i jego ochrona, prawa człowieka, działalność polityczna	1
Działalność międzynarodowa	1

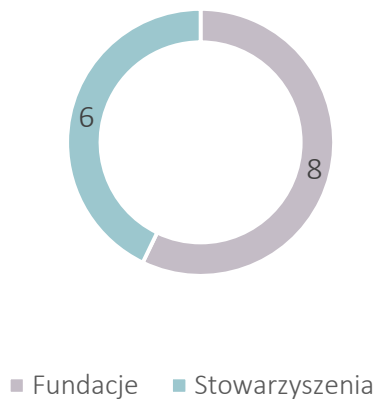
Tabela 2

- znakowanie szlaków,
- organizacja imprez dla kuracjuszy,
- promowanie Krynicy na zewnątrz poprzez prowadzenie strony internetowej dla turystów i wydawanie publikacji.

STATUS PRAWNY

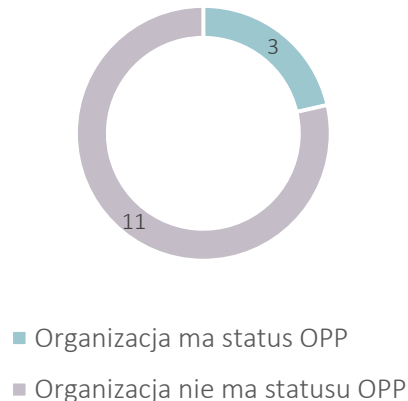
W próbie znalazły się organizacje mające formę fundacji (8 instytucji) i stowarzyszeń (6 instytucji). 11 z organizacji nie ma statusu Organizacji Pożytku Publicznego.

Forma prawna organizacji (liczba)

Wykres 1

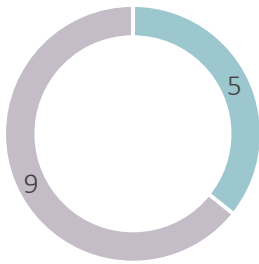
Status OPP organizacji (liczba)

Wykres 2

Większość z przebadanych organizacji nie prowadzi ani działalności odpłatnej, ani gospodarczej.

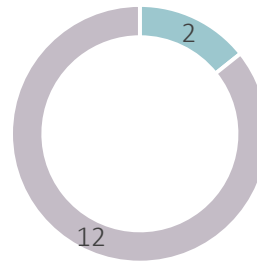
Organizacja prowadzi działalność odpłatną (liczba)

- Organizacja prowadzi działalność odpłatną
- Organizacja nie prowadzi działalności odpłatnej

Wykres 3

Prowadzenie działalności gospodarczej (liczba)

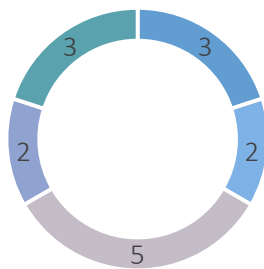

- Organizacja prowadzi działalność gospodarczą
- Organizacja nie prowadzi działalności gospodarczej

Wykres 4

ADRESACI OFERTY

Adresaci oferty organizacji (liczba)

- Mieszkańców miejscowości
- Mieszkańców gminy
- Mieszkańców powiatu
- Turystów
- Wszystkich zainteresowanych bez względu na miejsce zamieszkania

Wykres 5

W opinii reprezentantów organizacji pozarządowych ich oferta jest najczęściej kierowana do mieszkańców powiatu (5 wskazań). Dwie organizacje moderujące współpracę z miastami partnerskimi wskazały, że swoją aktywność kierują także do osób mieszkających w tychże miastach (obecnie kierują także pomoc humanitarną na Ukrainę)

Reprezentanci 9 organizacji nie precyzowali przedziału wieku grupy docelowej swoich działań. Czterech innych badanych wskazało dzieci, a reprezentant jednej organizacji seniorów.

ZASOBY KADROWE ORGANIZACJI

Organizacje są bardzo zróżnicowane pod względem ilości zaangażowanych osób. Respondenci zadeklarowali, że aktywnych w poszczególnych NGO jest od 3 do 30 osób, choć wyjątkiem było Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze wskazujące 250 osób.

Organizacje najczęściej nie zatrudniają pracowników. Jedynymi z przebadanych organizacji, które zatrudniają pracowników na etat są:

- Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze (5 etatowych pracowników),
- Krynicka Organizacja Turystyczna (1 etatowy pracownik).

Organizacjami współpracującymi z pracownikami na podstawie umów cywilnoprawnych są:

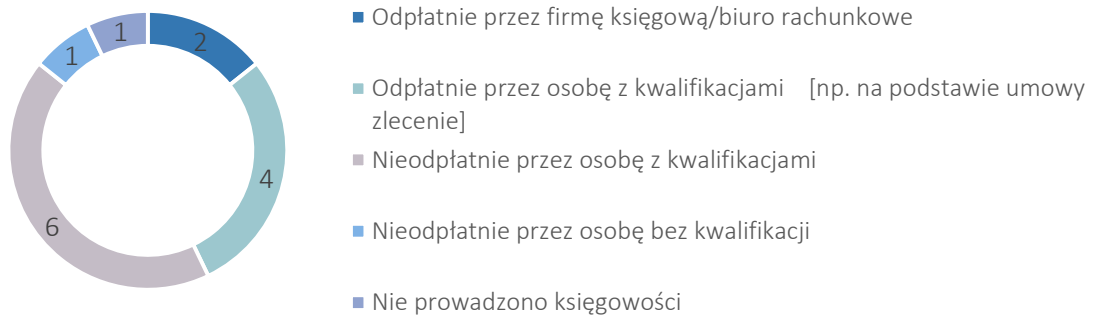
- Polski Klub Ekologiczny Koło w Krynicy-Zdroju (4 osoby pracujące na podstawie umowy o dzieło),
- Stowarzyszenie Koło Gospodyń Wiejskich w Mochnacze Wyżnej (4 osoby pracujące na podstawie umowy o dzieło).

Krynickie Towarzystwo Hokejowe Klub Młodzieżowy Krynica, Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze i Krynickie Stowarzyszenie Przyjaciół z Bad Sooden-Allendorf, także zadeklarowały zatrudnianie pracowników na podstawie umów cywilnoprawnych jednak respondenci nie byli w stanie wskazać ich dokładnej liczby zaznaczając, że zależy to od konkretnego projektu do którego organizacje poszukują wsparcia.

Organizacje znacznie częściej współpracują natomiast z wolontariuszami. Poza Polskim Towarzystwem Turystyczno-Krajoznawczym wszystkie organizacje wskazały, że wspierają się na ich zaangażowaniu, choć ich liczba była bardzo zróżnicowana i wynosiła od 3 do nawet 30 osób.

Organizacje stosują różne modele prowadzenie księgowości, ale tylko 2 z nich korzystały w 2014 r. z usług firm księgowych lub biur rachunkowych. W pozostałych przypadkach księgowość prowadzą odpłatnie lub nieodpłatnie osoby fizyczne, które przeważnie są związane z organizacją.

Prowadzenie księgowości organizacji (liczba)

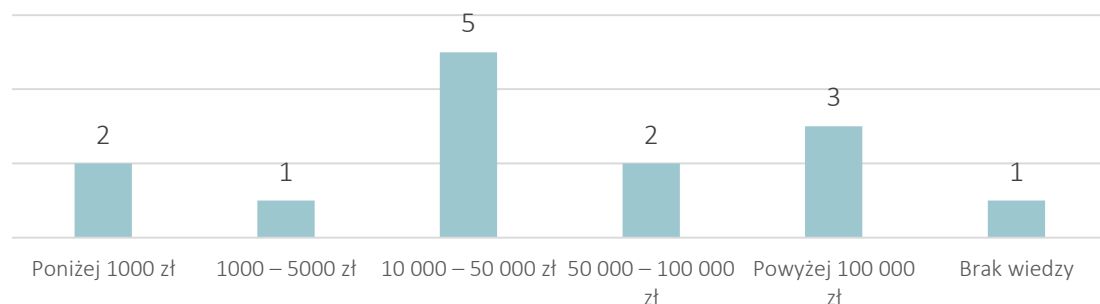

Wykres 6

ZASOBY MATERIALNE ORGANIZACJI

Przychody organizacji są bardzo zróżnicowane. W próbie znalazły się zarówno organizacje, których przedstawiciele szacowali dochody organizacji na kilkaset złotych w ciągu roku, jak i takie które osiągnęły dochód przekraczający 100 tys. zł.

Przychody organizacji w 2014 r. (liczba)

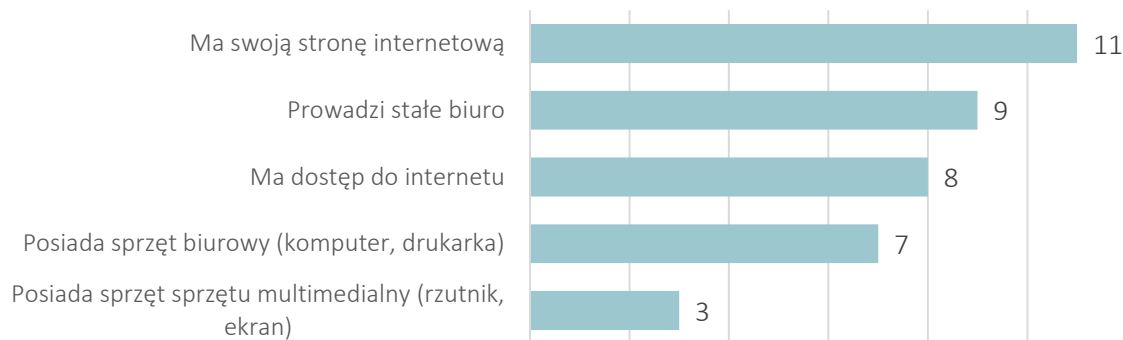
Wykres 7

Najczęściej wskazywanym źródłem finansowania są składki członkowskie (7 organizacji) i dotacje z samorządu (5 organizacji). Tylko po jednej organizacji wskazało, że posiłkuje się

także dotacjami unijnymi i dotacjami z innych programów. Dodatkowo Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze pozyskuje środki finansowe z prowizji od wycieczek.

Tylko dwie organizacje pozyskują sponsorów (Polski Klub Ekologiczny Koło w Krynicy-Zdroju i Krynickie Stowarzyszenie Przyjaciół z Bad Sooden-Allendorf). Co ciekawe tylko jedna organizacja (Fundacja Inicjatyw na Rzecz Integracji Społecznej, Edukacyjnej, Kulturalnej) wskazała, że korzysta z 1%.

Zasoby organizacji (liczba)

Wykres 8

UDZIAŁ W KONSULTACJACH DOKUMENTÓW

Jedynie sześć organizacji zadeklarowało uczestnictwo w konsultacjach społecznych dokumentów w roku 2014.

Trzy organizacje wskazały, że nie brały udziału w konsultacjach, ponieważ nie było takiej potrzeby. Troje badanych powiedziało, że nie wiedziało o takiej możliwości, zaś dwoje respondentów nie potrafiło odpowiedzieć na to pytanie.

WSPÓŁPRACA ORGANIZACJI Z OTOCZENIEM

Przedstawiciele organizacji zapytano o fakt i rodzaj ewentualnej współpracy z:

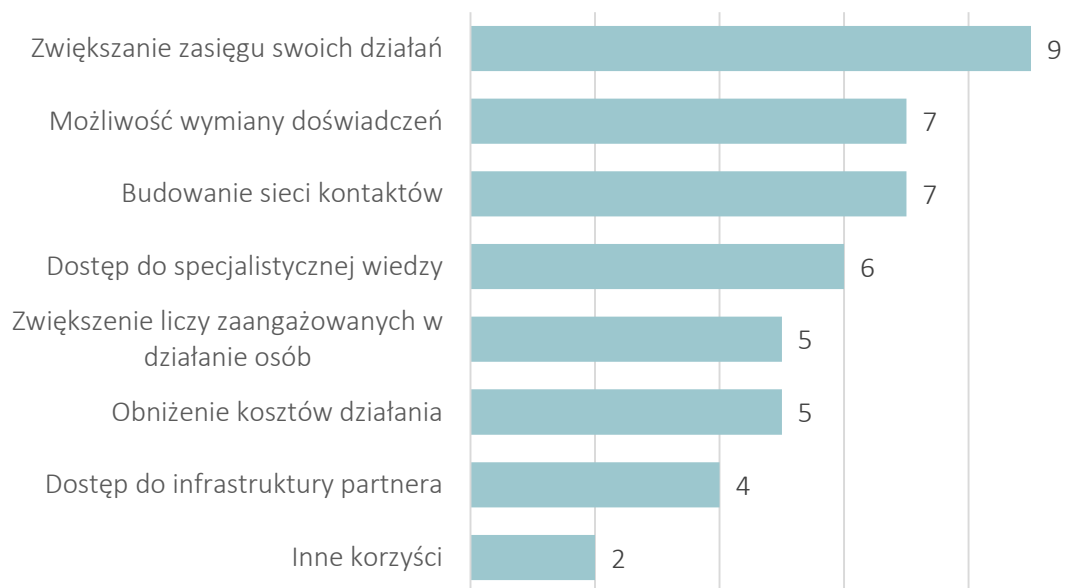
- innymi organizacjami pozarządowymi,
- otoczeniem biznesowym,
- władzami samorządowymi.

11 organizacji potwierdziło fakt współpracy z innymi NGO w ciągu ostatniego roku. Współpraca ta przybierała różne formy: pomocy w pisaniu wniosków, wspólnej organizacji imprezy, użyczenia lokalu, wspólnych szkoleń zawodników i trenerów, współpracy przy organizacji wycieczek. Troje badanych odpowiedziało, że do współpracy nie doszło ponieważ nie było takiej potrzeby.

Co ważne zdecydowana większość respondentów (z jednym wyjątkiem) deklaruje chęć współpracy z innymi organizacjami, choć jednocześnie badani nie byli w stanie wskazać propozycji konkretnych działań. Symptomatyczny jest natomiast fakt, że dwie organizacje wyraziły opinie, że widzą możliwość współpracy jedynie z organizacjami o podobnym profilu.

Badani mają świadomość korzyści mogących płynąć ze współpracy z innymi organizacjami pozarządowymi. Najczęściej (9 odpowiedzi) wskazywano na fakt, że taka kooperacja pozwala zwiększyć zasięg działań.

Korzyści płynące ze współpracy organizacji pozarządowych (liczba)

Wykres 9

Dodatkowo badani wskazali na fakt, że współpraca i ustalenie wspólnych priorytetów:

- pozwala zwiększyć nacisk na władze samorządowe,

- wspólny start w konkursach grantowych zwiększa ich szanse.

Większość respondentów (11 osób) zadeklarowała, że współpracowała z lokalnymi przedsiębiorcami w 2014 r. Troje badanych uzasadniając brak współpracy z lokalnym biznesem wskazało na fakt, że: nie było takiej potrzeby, organizacja nie miała odpowiednich kontaktów, lub jest zbyt mała.

Deklarowane formy współpracy były bardzo zróżnicowane i dotyczyły: pomocy rzeczowej udostępniania pomieszczeń, organizacji transportu, sponsoringu, oraz korzystania z oferty lokalnych firm oferujących noclegi i wyżywienie.

Podobnie jak w przypadku współpracy z samorządem również do kooperacji z instytucjami administracji samorządowej wyższego szczebla (na poziomie powiatu, województwa lub na poziomie centralnym) przyznała się większość respondentów (9 osób). Współpraca ta miała najczęściej charakter korzystania z dotacji finansowych, a także udziału w szkoleniach. Obserwacja ta stoi pozornie w sprzeczności z opiniami respondentów z którymi przeprowadzono wywiady pogłębione, a którzy wskazywali, że organizacje opierają się głównie na finansowaniu z gminnych źródeł. Należy jednak wziąć pod uwagę, że zgodę na udział

w ankiecie telefonicznej wyraziły najprawdopodobniej najbardziej otwarte i dynamiczne organizacje, których liderzy starają się poszukiwać finansowania w różnych źródłach.

Przedstawiciele organizacji, które nie współpracowały z administracją wyższego szczebla wskazywały na:

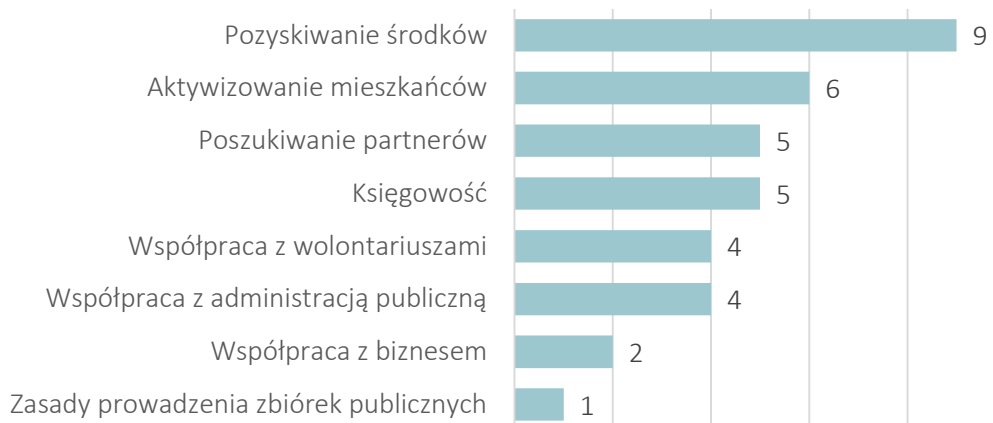
- fakt, że nie miał kto się zająć taką współpracą w organizacji,
- nie było takiej potrzeby,
- organizacja jest zbyt mała,
- organizacja ma od niedawna status prawny.

Jeden z respondentów nie wskazał co było przyczyną niepodjęcia współpracy.

POTRZEBY SZKOLENIOWE

Najczęściej wskazywanym obszarem, w którym organizacje chciałyby podnieść kompetencje swoich członków i/lub pracowników jest pozyskiwanie środków.

Oczekiwany zakres podniesienia kompetencji pracowników/
członków organizacji (liczba)

Wykres 10

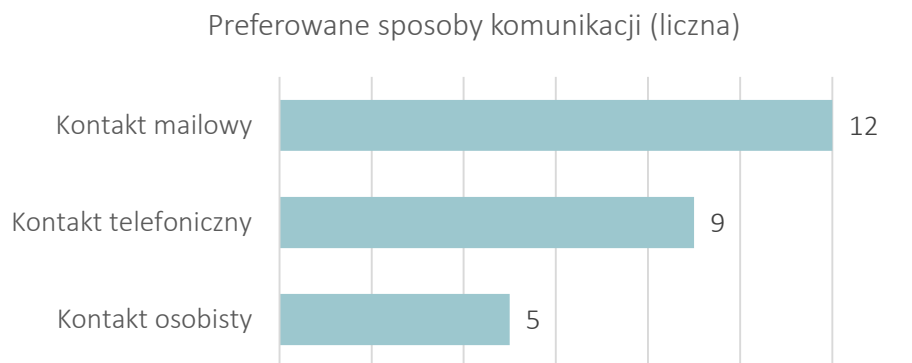
Przedstawiciele 9 organizacji wskazali także obszary, w których byłoby zainteresowani wsparciem edukacyjnym.

Oczekiwany zakres wsparcia edukacyjnego/ doradztwa	Liczba wskazań
Księgowość	3
Pozyskiwanie środków	2
Zasady prowadzenia zbiorów publicznych	2
Obsługa ruchu turystycznego	1
Rękodzieło	1
Budowanie społeczeństwa obywatelskiego	1
Aktywizowanie mężczyzn	1
Działalność odpłatna	1
Szkolenia sportowe instruktorskie	1
Poszukiwanie partnerów	1
Współpraca z administracją publiczną	1
Pisanie projektów i ich rozliczanie	1

Tabela 3

PREFEROWANE SPOSOBY KOMUNIKACJI

Większość respondentów preferuje kontakt mailowy i telefoniczny. Jedynie 5 osób wskazało kontakt osobisty.

Wykres 11

SPIS TABEL I WYKRESÓW

- Tabela 1 Liczba organizacji powstałych w latach
- Tabela 2 Obszary działania organizacji
- Tabela 3 Oczekiwany zakres wsparcia edukacyjnego/ doradztwa
- Wykres 1 Forma prawna organizacji (liczba)
- Wykres 2 Status OPP organizacji (liczba)
- Wykres 3 Prowadzenie działalności odpłatnej (liczba)
- Wykres 4 Prowadzenie działalności gospodarczej (liczba)
- Wykres 5 Adresaci oferty organizacji (liczba)
- Wykres 6 Prowadzenie księgowości organizacji (liczba)
- Wykres 7 Przychody organizacji w 2014 r. (liczba)
- Wykres 8 Zasoby organizacji (liczba)
- Wykres 9 Korzyści płynące ze współpracy organizacji pozarządowych (liczba)
- Wykres 10 Oczekiwany zakres podniesienia kompetencji pracowników/ członków organizacji (liczba)

Biuro
Inicjatyw
Społecznych

MODEL WSPÓŁPRACY
Współpraca na medal

Małopolska

Wykres 11 Preferowane sposoby komunikacji (liczna)

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Człowiek – najlepsza inwestycja!

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego